

Postanowienie z dnia 10 grudnia 1997 r.

II UKN 384/97

Sprawa dotycząca właściwego zastosowania § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 68, poz. 330 ze zm.) jest sprawą o określenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w rozumieniu art. 393 pkt 5 KPC.

Przewodniczący SSN: Barbara Wagner (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 1997 r. sprawy z wniosku Stanisława R. - Zakład Remontowo-Budowlany w B.P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.P. o wysokość składek na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy i wysokość odsetek, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 8 maja 1997 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

odrzucić kasację.

U z a s a d n i e n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.P. decyzją z dnia 7 czerwca 1994 r. zobowiązał Stanisława R. do zapłaty kwoty 887.301.200 zł (przed denominacją) z tytułu nieopłacenia składki na ubezpieczenie społeczne pracowników i Fundusz Pracy w okresie od 1 stycznia 1992 r. do 31 października 1993 r. oraz kwoty 815.182.000 zł (przed denominacją) tytułem odsetek.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyro-

kiem z dnia 22 stycznia 1997 r. [...], oddalił odwołanie Stanisława R. od powyższej decyzji. Sąd ustalił, że Stanisław R. prowadzący Zakład Remontowo - Budowlany w B.P. zawierał z pracownikami zatrudnianymi w ramach stosunku pracy grupowe umowy zlecenia na wykonanie konkretnych obiektów budowlanych. Osoby te wykonywały takie same rodzajowo czynności w ramach umowy zlecenia jakie należały do ich obowiązków pracowniczych. Wynagrodzenie za pracę świadczoną na podstawie umowy o pracę wypłacane było pracownikom z osobowego funduszu płac i od jego wysokości opłacano składkę na ubezpieczenie społeczne. Źródłem finansowania wynagrodzeń wypłacanych za pracę wykonywaną w ramach umów zlecenia był bezosobowy fundusz płac a od wypłat tych składki na ubezpieczenie społeczne nie odprowadzono. Pracownicy wykonywali zlecone czynności formalnie poza godzinami zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Kontrola przeprowadzona przez organ rentowy w dniach 14 grudnia 1992 r. do 10 stycznia 1993 r. ujawniła, że niektórzy „pracowali” w wymiarze 28 godzin na dobę. Wynagrodzenia za pracę były zaniżane przez pracodawcę ; często ustalano je na poziomie wynagrodzenia najniższego. Znacznie wyższe zarobki uzyskiwali pracownicy ze stosunku zlecenia. W ocenie Sądu, umowy zlecenia były zawierane fikcyjnie, wobec czego wynagrodzenie z nich pochodzące należy traktować jak wynagrodzenie za pracę. Oceny tej i kwalifikacji nie zmienia fakt, że Naczelny Sąd Administracyjny Ośrodek Zamiejscowy w Lublinie wyrokiem z dnia 17 maja 1996 r. [...], wydanym wskutek skargi Stanisława R. na decyzję Izby Skarbowej w B.P. zobowiązującej do pobrania i odprowadzenia zaliczek na podatek dochodowy od wypłat z umów zlecenia, potraktował te wypłaty jako nie pochodzące ze stosunku pracy.

W apelacji od powyższego wyroku Stanisław R. podnosząc zarzuty naruszenia prawa materialnego i przepisów proceduralnych oraz sprzeczności istotnych ustaleń z treścią zebranego materiału, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zmianę poprzedzającej go decyzji przez ustalenie, że składki na ubezpieczenie społeczne za pracowników w spornym okresie zostały rozliczone prawidłowo lub o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Skarżący twierdził, że w rezultacie kontroli przeprowadzonej w dniach 21 do 23 września 1993 r. organ rentowy ustalił, iż składki były opłacane prawidłowo. Wydając decyzję odmiennej treści na niekorzyść strony Zakład Ubezpieczeń Społecznych

naruszył art. 155 KPA w związku z art. 180 § 1 KPA. Sąd naruszył prawo materialne, a to art. art. 738 § 1, 745 i 474 KC ustalając, że zawarcie grupowej umowy zlecenia z pracownikami nie jest dopuszczalne. Naruszył także przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Ustalenie w przedmiocie tożsamości czynności wykonywanych przez zleceniobiorców i przez te osoby jako pracowników jest sprzeczne z materiałem sprawy. Błędne jest nadto ustalenie, że na podstawie umów zlecenia byli zatrudniani tylko pracownicy Zakładu Remontowo - Budowlanego.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 8 maja 1997 r. [...] oddalił apelację. W uzasadnieniu wyroku Sąd ten stwierdził, że „zgromadzone dowody w sposób wszechstronny wyjaśniły stan sprawy i dawały Sądowi wystarczającą podstawę do oddalenia odwołania”. Sąd podzielił ustalenie, że skarżący zawierał z pracownikami pozorne umowy zlecenia w celu obejścia przepisów o składkach na ubezpieczenie społeczne. Sąd stwierdził nadto, że protokół pokontrolny nie stanowi decyzji administracyjnej i nie może mieć do niego zastosowania art. 155 KPA. Kontrola przeprowadzona w dniach 21 - 23 września 1993 r. była krótkotrwałą, powierzchowną, nie pozwalającą na wszechstronne zbadanie i analizę całości dokumentacji. Za prawidłowe trzeba zatem uznać wyniki kontroli przeprowadzonej w dniach 14 grudnia 1992 r. do 10 stycznia 1993 r.

Wyrok ten Stanisław R. zaskarżył kasacją i wskazując jako jej podstawy naruszenie prawa materialnego oraz naruszenie przepisów postępowania wniósł o uchylenie obu wyroków i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Sąd naruszył § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. przyjmując, że organ rentowy zaskarżoną decyzją prawidłowo ustalił podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne. Do podstawy wymiaru składek wliczono bezzasadnie dochód wykonawców nie pozostających w stosunku pracy oraz ekwiwalent za narzędzia pracy i materiały. Ustalając, że zawarcie umowy zlecenia z pracownikami nie jest możliwe ze względu na konieczność wykonywania osobiście zleconych zadań i czynności Sąd naruszył art. art. 474, 738 § 1 i 745 KC. Sąd dopuścił się nadto naruszenia art. 6 KC przez przerzucenie ciężaru dowodu na wnioskodawcę.

dawcę w sytuacji, gdy organ rentowy oparł swoją decyzję tylko na dowodach pośrednich. W uzasadnieniu zarzutu naruszenia prawa proceduralnego Stanisław R. nie podał konkretnych przepisów, którym uchybił Sąd, ogólnie podnosząc niewyczerpujące przeprowadzenie postępowania dowodowego i błędy w ustaleniach faktycznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedmiotem rozpoznawanej sprawy jest spór co do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Stanisław R. twierdził, że w okresie od 1 stycznia 1992 r. do 31 października 1993 r. odprowadzał składki prawidłowo, przyjmując za podstawę ich wymiaru sumę wynagrodzeń za pracę wypłaconych zatrudnionym pracownikom z osobowego funduszu płac, obliczoną stosownie do treści § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r. Nr 68, poz. 330 ze zm.). Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.P. ustalił podstawę wymiaru składki z uwzględnieniem wszystkich wypłat na rzecz pracowników, także dochodu uzyskanego przez nich ze stosunku zlecenia, traktując wynagrodzenie z tego ostatniego tytułu jako wynagrodzenie za pracę. Takie podłoże sprawy wynika wprost z treści kasacji i powołania jako jej podstawy naruszenia w pierwszej kolejności § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r.

Zgodnie z art. 393 pkt 5 KPC w sprawach o określenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne kasacja nie przysługuje. Według art. 393⁵ KPC kasacja niedopuszczalna podlega odrzuceniu.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, stosownie do treści art. 393⁸ § 1 KPC, orzekł jak w sentencji.

=====